


**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ  
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри  
спеціальної освіти  
протокол № 2 від 30 серпня 2022 р.  
завідувачка кафедри

  
(Наталія КАБЕЛЬНИКОВА)

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ**

**ВК 7    Робота вчителя інклюзивного класу**

Освітня програма «Олігофренопедагогіка», «Логопедія» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Спеціальність **016 Спеціальна освіта. 01 Логопедія, 02 Олігофренопедагогіка**

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

Івано-Франківськ, 2022

Назва навчальної дисципліни/освітньої компоненти	Робота вчителя інклюзивного класу
Викладач (і)	Яковлева С.Д.,
Посилання на сайт	
Контактний тел.	(050) 3961470,
E-mail викладача	cdyakovleva@ gmail.com
Графік консультацій	

### 1. Анотація курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Робота вчителя інклюзивного класу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 016 Спеціальна освіта (02 Олігофренопедагогіка, 01 Логопедія) і є однією з вибірових дисциплін (ВК 7), предметом вивчення якої є новітні досягнення супроводу дітей з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітніх навчальних закладів.

### 2. Мета курсу:

підготовка майбутніх корекційних педагогів до роботи з дітьми, що потребують корекції психофізичного розвитку в системі інтегрованої та інклюзивної освіти, надати студентам знання про особливості психічного розвитку дітей з вадами, ознайомити зі змістом і методами корекційно-розвивальної роботи з ними в системі загальноосвітніх шкіл.

### 3. Основними завданнями вивчення дисципліни «Робота вчителя інклюзивного класу» є:

- формування понятійно-термінологічної бази інтегрованого та інклюзивного навчання; висвітлення науково-теоретичних основ побудови процесу інклюзивного навчання та виховання дітей з вадами психофізичними розвитку за кордоном і в Україні;
- формування знань про роль педагога у системі інтегрованої та інклюзивної освіти дітей з вадами психофізичного розвитку;
- формування знань, вмінь і навичок здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини, що потребує корекції психофізичного розвитку, в умовах інтегрованого та інклюзивного навчання;
- формування знань і вмінь роботи з батьками інтегрованих дітей.

### 4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти компетентностями:

**Інтегральна компетентність** Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі спеціальної освіти, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог до професійної, навчальної або дослідницької діяльності

**ЗК 6.** Вміння виявляти, ставити, обґрунтовано вирішувати проблеми в галузі спеціальної освіти, спроможність забезпечувати їх оцінювання і прогнозування шляхів ефективного розв'язання.

**ЗК 7.** Здатність до ділового спілкування з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань.

**ЗК 8.** Здатність до колективних дій та організації взаємодії в колективі.

**ЗК 11.** Здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості, вміння управляти комплексними діями або проектами.

**ФК 4. Корекційно-розвиткова** (здатність виконувати корекційну освітню роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з порушеннями інтелекту, мовлення в освітньому, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації освітньої діяльності розвитку дитини).

**ФК 5. Функціонально-поведінкова** (здатність до виконання професійно-функціональних обов'язків вчителя-дефектолога в різних типах закладів, підвищення фахової компетентності, уміння дотримуватися норм професійного етикету)

**ФК 6. Орієнтаційно-прогностична** (впроваджувати в корекційно-освітній процес компетентнісний та особистісно зорієнтований підходи щодо оцінювання індивідуальних навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами).

**ФК 7. Проектуальна** (здатність розробляти, адаптувати та впроваджувати освітні програми та навчальні матеріали, які забезпечують індивідуальний та диференційований підхід щодо осіб з особливими освітніми потребами залежно від їх етіології та патогенезу).

**ФК 8. Організаційна** (здатність здійснювати корекційно-розвитковий процес з урахуванням індивідуальних психічних, фізичних, вікових особливостей осіб з порушеннями розвитку (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо) у закладах дошкільної і загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, спеціальних школах, реабілітаційних установах тощо).

**ФК 9. Інформаційно-аналітична** (здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування).

**ФК 11. Технологічна** (вміння враховувати та за потреби – впроваджувати у практику роботи закладів спеціальної освіти результати досліджень у галузі корекційної психопедагогіки та логопедії).

**ФК 12. Діагностико-прогностична** (здатність здійснювати діагностику стану психофізичного розвитку дитини з особливими освітніми потребами та передбачати результати корекційно-розвиткової роботи).

## 5. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
3/90	16	14	60

## 6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вбірковий
I	I	Спеціальна освіта	II	Вбірковий ВК 7

- Технічне й програмне забезпечення/обладнання:** лекційний матеріал, підручник з курсу, методична розробка, тести, ситуаційні задачі, інформація з інтернету.
- Політика курсу.** Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100 % відвідування занять як лекційних, так і семінарських. Пропуск понад 25 % занять без поважної причини буде оцінено як FX. Високо цінується академічна доброчесність.
- Схема курсу**

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 11)	Завдання	Максимальна кількість балів
<b>Модуль 1. Актуальні проблеми розвитку інклюзивної освіти</b>					
Тиждень _ дата, академічних годин	Тема 1: Інклюзія як психолого-педагогічна проблема  План 1. Поняття «інклюзії» та «інтеграції». 2. Мета та завдання курсу. 3. Погляди суспільства на проблему інклюзивної освіти.	Лекція 1	Основна: 2,8,20,23,31, д.5 Додаткова: 1,2,6,12,13,17,18	В практичних рекомендаціях	
	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти.  План: 1. Основні правові документи в галузі інклюзивної освіти		Основна: 4,5, 10-12, 21-29, 32, 35 Додаткова: 5,11,21, 23, 26, д8, д10, д11	В практичних рекомендаціях	

	<p>2. Зміст Саламанської декларації.</p> <p>3. Законодавчі акти України щодо освіти дітей з ООП</p>				
	<p>Тема 3. Інклюзія в закладах дошкільної освіти</p> <p>План</p> <p>1. Організація інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти</p> <p>2. Стан готовності педагогів до роботи в інклюзивному просторі.</p>	<p>Лекція 3</p> <p>Практична робота № 1</p>	<p>Основна: 2,3,8,10,17-21,24,32,33</p> <p>Додаткова: 1,2,4,8,9,10,12</p>	В практичних рекомендаціях	
	<p>Тема 4 : Інклюзія в закладах загальної середньої освіти</p> <p>План</p> <p>1. Особливості організації інклюзивної освіти на основі законодавчих нормативних документів</p> <p>2. Компоненти психологічної готовності педагогів до роботи в умовах інклюзивного навчання</p>	<p>Лекція 6</p> <p>Практична робота № 2</p>	<p>Основна: 5,7,8,13,14,19</p> <p>Додаткова: 17,19,20,21</p>	В практичних рекомендаціях	
<p><b>Модуль 2. Психолого-педагогічний супровід та педагогічні стратегії у підході до навчання дітей з вадами психофізичного розвитку</b></p>					
Тиждень ... дата, академічних	Тема 5: Навчання учнів з порушенням фізичного та сенсорного розвитку	Лекція 5 Практична робота № 3	Основна: 1-5,12-15,17-20,23,23 Додаткова: 1,2,5,11,14-	В практичних рекомендаціях	

годин	<p>План</p> <p>1. Особливості навчання дітей з сенсорними порушеннями</p> <p>2. Соціалізація осіб з порушеннями опорно-рухового апарату</p>		16,23,24		
	<p>Тема 6_: Навчання дітей з інтелектуальними порушеннями та розладами емоційно-вольової сфери</p> <p>План</p> <p>1. Особливості розвитку дітей з порушеним інтелектом</p> <p>2. Робота з дітьми з мовленнєвими порушеннями</p> <p>3. Особливості роботи з дітьми з аутистичним спектром проявів.</p>	<p>Лекція 6</p> <p>Практична робота № 4</p>	<p>Основна: 1-5,12-15,17-20,23,23</p> <p>Додаткова: 1,2,5,11,14-16,23,24</p>	В практичних рекомендаціях	
	<p>Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП</p> <p>План:</p> <p>1. Психолого-педагогічний супровід як необхідна умова соціалізації дітей з порушеним розвитком</p>	<p>Лекція 7</p> <p>Практична робота № 5</p>	<p>Основна: 1-5,12-15,17-20,23,23</p> <p>Додаткова: 1,2,5,11,14-16,23,24</p>	В практичних рекомендаціях	
	<p>2. Специфіка соціального розвитку дітей з різними психофізичними розладами</p>	<p>Лекція 7</p> <p>Практична робота № 6</p>	<p>Основна: 1-5,12-15,17-20,23,23</p> <p>Додаткова: 1,2,5,11,14-16,23,24</p>	В практичних рекомендаціях	

	<p>3. Практики інклюзивного навчання</p> <p>Індивідуальна програма розвитку учня з ООП</p> <p>План:</p> <p>1.Індивідуальний навчальний план</p> <p>2.Компоненти індивідуального навчального плану</p>				
	<p>Тема 8. Співпраця команди психолого-педагогічного супроводу з батьками дітей з порушеним розвитком</p> <p>План:</p> <p>1. Роль сім'ї в процесі інклюзії.</p> <p>2. Індивідуальний підхід в роботі з батьками дітей</p> <p>3. Умови формування батьківської компетентності у родинах дітей з порушеним розвитком</p>	<p>Лекція 8</p> <p>Практична робота № 7</p>	<p>Основна: 1-5,12-15,17-20,23,23</p> <p>Додаткова: 1,2,5,11,14-16,23,24</p>	<p>В практичних рекомендаціях</p>	

## 9. Система оцінювання та вимоги

### Модуль 1. Актуальні проблеми розвитку інклюзивної освіти

Критерії оцінювання та бали: практичні 2x5 балів, самостійна робота – 10 балів, загальна оцінка 1 модуля 20 балів

**Модуль 2. Психолого-педагогічний супровід та педагогічні стратегії у підході до навчання дітей з вадами психофізичного розвитку** практичні 5x6 балів, самостійна робота – 10 балів, загальна оцінка 1 модуля 40 балів

### Диференційований залік 40 балів

Критерії оцінювання відповіді на екзамені (усної, письмової, творчої).

Рівні освітніх балів	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень
<b>0-9</b>	До 10 балів отримує студент, якщо він дав незадовільну або неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав незадовільні знання понятійного апарату спеціальної літератури чи взагалі не відповів
<b>10- 19</b>	До 20 балів отримує студент, якщо він дав неповну відповідь на запитання, ухилився від аргументів, показав поверхові знання понятійного апарату і спеціальної літератури
<b>20-29</b>	До 30 балів отримує студент, якщо він у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав незадовільні знання літературних джерел, не підкріпив їх прикладами з практик поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав незадовільні знання літературних джерел, не підкріпив їх прикладами з практики
<b>30-40</b>	Максимальну оцінку отримує студент за умови, що дав правильну відповідь на поставлене запитання, при цьому показав високі знання понятійного апарату, літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ і навіть приклади з практики

## 10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

### Основна

1. Діти з особливостями розвитку в звичайній школі [автор-укладач Л.В.Туріщева]. / Л.В.Туріщева. Х.: Вид. група «Основа», 2011. 111, [1] с. (Серія «Психологічна служба школи»).
2. Ілляшенко Т.Д. Аномальна дитина в школі: навчально-методичний посібник. К.: ІСДО, 1995. 120 с.
3. Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Деппелер, Девід Харві; пер. з англ. К.: СПДФО Парашин І.С. 2010. 196 с
4. Колупаєва А. А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: Наук.-метод. посіб. видання доповнене та перероблене, К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 273 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Колупаєва А.А., Таранченко О.М Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навч.-метод. посібник К.: «АТОПОЛ». 2010. 96 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).



6. Колупаєва А.А., Софій Н.В., Найда Ю.М. Інклюзивна школа: Особливості організації та управління: Навч-метод. посібник / за заг. ред. Даниленка Л.І. 2-ге видання, стереотипне К.: ФО П Парашин І.С., 2010, 128 с.

7. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів/ А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – Київ, 2010.– 96 с.

9. Обухівська А.Г., Ілляшенко Т., Жук Т. Психологу про дітей з особливими потребами у загальноосвітній школі К.: Редакція загальнопед. газет, 2012. 128 с. (Бібліотека «Шкільного світу»).

10. Освіта Полтавщини назустріч дітям (з досвіду впровадження інклюзивної освіти у навчальних закладах області) [упорядник І.О. Калініченко] Полтава: ПОІППО, 2012 62 с.

11. Чеботарьова О.В. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навч. –метод. посіб. / за заг. ред. Колупаєвої А.А.. К.: ТОВ ВПЦ «ЛітописХХ». 2010. (Серія «Інклюзивна освіта»: у 9 книгах).

12. Методичні рекомендації з досвіду роботи щодо організації та проведення індивідуального навчання вдома з учнями, які мають вади у психічному чи фізичному розвитку. / О.В.Чеботарьова К., 2000. 32 с.

13. Інклюзивна освіта: теоретико-методологічні, організаційні засади впровадження: навчально-методичний посібник / В.І.Шнайдер. Хмельницький: ОІППО, 2010. 176 с.

14. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.

15. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.

16. Миронова С.П., Гаврилов О.В., Матвеева М.П. Основи корекційної педагогіки: Навчально-методичний посібник; / За заг. ред. С.П.Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.

17. Положення (тимчасове) про організацію інтегрованого навчання дітей з особливими потребами в загальноосвітніх (дошкільних) навчальних закладах. К. 2002. 16 с.

### *Додаткова*

18. Коррекционно-педагогическая работа в школе для детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата / Под ред. И.А. Смирновой. СПб..., 2000

19. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции. Донецк: Лебідь, 2000. 319 с.

20. Логопедія: Підручник, друге видання перероблене та доповнене. / За ред. М.К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово». 2010. 672 с.

21. Бадалян Л.О., Журба П.А., Тимонина О.В. Детский церебральный паралич. К. 1998 – 200 с.

23. Дети с острым церебральным параличом. Руководство по образованию./Под ред. Хеннинг Рай и Мириам Скъюртен М. 1989 154 с.

24. Миронова С.П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: Навчальний посібник. - Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2008. 204 с.

26. Миронова С.П. Особливості інклюзивної дошкільної освіти. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. №11. С.8 - 15

27. Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах *Управління освітою*. 2003. № 9 (57). С. 11.

28. Положення про навчально-реабілітаційний центр // Інформаційний вісник. – 1997.- № 11. – С.27 – 30.
29. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. К. 2008. 24 с.
30. Психолого-педагогическое консультирование и сопровождение развития ребенка: Пособие для учителя-дефектолога / Под ред. Л.М. Шипицыной. М.: ВЛАДОС, 2003. 528 с.
31. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: навчальний посібник. К.: Вища школа, 1994. 143 с.
32. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. Частина I. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. 238 с.
33. Специальная педагогика: Учебное пособие / Под ред. Н.М. Назаровой. М.: Академия, 2000. 400 с.
34. Петрова В.Г., Белякова И.В. Кто они, дети с отклонениями в развитии? М.: Флинта: Московский психологосоциальный институт, 2000. 104 с.
35. Питання догляду за особами з розумовою відсталістю в сучасній дефектології: Навч. посіб. [укладач Л.М. Руденко]. К.: «ДІА» 2007. 128 с.
36. Селигман М., Дарлинг Р. Обычные семи – особые дети [пер. с англ.] М.: Теревинф, 2007. 368 с.
37. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 224 с.
38. Спеціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ: Альма – Матер, 2006. – 464 с.
39. Шипицына Л.М., Иванов Е.С., Данилова Л.А., Смирнова И.А. Реабилитация детей с проблемами в интеллектуальном и физическом развитии. СПб. 1998. 132 с.
40. Шипицына Л.М., Мамайчук И.И. Психология детей с нарушениями функций опорно-двигательного аппарата: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 2004.
41. Матвеева М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник. Кам'янець – Подільський державний університет. 2008. 204 с.
42. Матвеева М.П., Гаврилов О.В., Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки: навчальний посібник / за заг. ред. С.П. Миронової. – Кам'янець – Подільський державний університет., 2010. 264 с.
43. Миронова С. П., Гаврилов О.В., Матвеева М.П. Основи корекційної педагогіки. / за заг. ред. Миронової С.П. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2010. 264 с.
44. Моница Г.Б., Лютова-Робертс Е.К., Чутко Л.С., Гиперактивные дети: психолого-педагогическая помощь. Монография. СПб.: Речь, 2007. 186 с.
45. Никольская О.С., Баенская Е.Р., Либлинг М.М. Аутичный ребенок. Пути помощи М.: Теревинф, 2012. 288 с.

#### **Інтернет-ресурси**

46. <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
47. <http://ria.ru/spravka/>
48. [ntgk.ru/solutions/system-integration/inclusive](http://ntgk.ru/solutions/system-integration/inclusive)
49. [www.perspektiva-inva.ru/index.php?id=308](http://www.perspektiva-inva.ru/index.php?id=308)
50. [edu-open.ru/](http://edu-open.ru/)
51. [www.znaem-mozhem.ru/node/1171/](http://www.znaem-mozhem.ru/node/1171/)
52. [www.deti.rian.ru/krplanom](http://www.deti.rian.ru/krplanom)

53. [mon-ark.gov.ua/index.php?option=com\\_content&view...](http://mon-ark.gov.ua/index.php?option=com_content&view...)
54. [www.inclusive-edu.ru/download.php?id=10&PHPSESSID..](http://www.inclusive-edu.ru/download.php?id=10&PHPSESSID..)
55. [www.inclusive-edu.ru/](http://www.inclusive-edu.ru/)
56. [www.youtube.com/watch?v=NkFpmmEmYAM](http://www.youtube.com/watch?v=NkFpmmEmYAM)
57. [edu.glavsprav.ru/spb/so/journal/213/](http://edu.glavsprav.ru/spb/so/journal/213/)
58. [special-edu.kz/index.php?do=static&page=concept](http://special-edu.kz/index.php?do=static&page=concept)
59. [perspektiva-inva.ru/index.php?id=309](http://perspektiva-inva.ru/index.php?id=309)
60. [www.dislife.ru/flow/theme/19270/](http://www.dislife.ru/flow/theme/19270/)
61. [www.sdo-journal.ru/sdo/info/13760.html](http://www.sdo-journal.ru/sdo/info/13760.html)